

Porady dla dzieci w wieku szkolnym

Jak zaakceptować obecne trudności komunikacyjne?

Jak nie czuć się gorszym/odrzuconym?

Jak nie stracić motywacji do systematycznej terapii?

Niwelowanie trudności komunikacyjnych u dzieci to proces długotrwały, wymagający współpracy terapeuty mowy oraz zaangażowania rodziców dziecka. Zajęcia z logopedą mają na celu zaakceptowanie problemów z mową zarówno przez dziecko jak i jego rodziców oraz znalezienie właściwego sposobu i kierunku terapii logopedycznej. Korygowanie zaburzeń komunikowania się językowego wymaga motywacji dziecka i systematycznej pomocy rodziców podczas wykonywania niejednokrotnie trudnych ćwiczeń logopedycznych.

Najsilniejszym bodźcem do terapii jest motywacja wewnętrzna, dzięki której człowiek podejmuje działania z własnej woli, z ciekawości czy z poczucia odpowiedzialności. Ważna jest również motywacja zewnętrzna, którą wzmacnia najbliższe otoczenie dziecka. Dzieci tak jak ich rodzice potrzebują codziennej dawki motywacji do działania i mierzenia się z trudnościami.

Wskazówki

Jak pozytywnie wzmacniać i motywować dziecko do ćwiczeń logopedycznych?

1. **Ćwiczenia logopedyczne w terapii dzieci z zaburzeniami mowy powinny kojarzyć się z zabawą i przyjemnością.** Każde podjęte działania logopedyczne w gabinecie i w domu (także terapia zdalna) powinny mieć charakter twórczy i sprawiać radość dziecku oraz satysfakcję rodzicom.

2. **Nie odkładajmy na ostatnią chwilę.** Zadbajmy o stałą porę wykonywania zabaw logopedycznych. Ustalmy wspólnie czas na zabawę w tym ćwiczenia logopedyczne. Najlepiej kojarzyć ćwiczenia z innymi codziennymi zajęciami. Dziecko łatwiej zaakceptuje konieczność wykonywania ćwiczeń logopedycznych, jeśli staną się one częścią dnia. Wskazana byłaby taka pora kiedy wiemy, że dziecko nie jest zmęczone.

3. Lepiej ćwiczyć krótko, ale kilka razy dziennie. Dzięki temu przypominamy właściwe nawyki mówienia. Dziecko będzie utrzymywało prawidłową wymowę podczas codziennych, naturalnych sytuacji komunikacyjnych.

4. Terapia logopedyczna powinna mieć formę zabawy. Dziecko może powtarzać trudne słowa i wykonywać ćwiczenia logopedyczne, podczas np. kolorowania lub rzucania piłką. Wspólnie można wykonywać gimnastykę narządów mowy przed lustrem m.in. podczas codziennych czynności higienicznych. Świetną okazją do ćwiczeń logopedycznych jest gra planszowa, szczególnie z całą rodziną!!! Można również wykonać z dzieckiem pomoce edukacyjne, które uprzyjemnią nabywanie umiejętności prawidłowego mówienia, a także dadzą dziecku satysfakcję, że zrobiło to samodzielnie. Ucząc przez zabawę sprawimy, że dziecko polubi i chętnie będzie wykonywało ćwiczenia logopedyczne.

5. Spontaniczny trening logopedyczny. Wykorzystujmy każdą możliwą okazję, aby rozwijać mowę dziecka poprzez stosowanie odpowiednich zabaw czy gier logopedycznych w naturalnych sytuacjach życiowych bądź zainscenizowanych. Bawić się można w każdej sytuacji komunikacyjnej np. w sklepie, na spacerze, podczas jazdy samochodem, gdy idziemy do przedszkola lub kiedy z niego wracamy.

6. Rodzice są niezbędni podczas zabaw logopedycznych w domu. Z pewnością dla dziecka będzie to świetna zabawa, zaś dla rodziców jeden ze sposobów, by być razem z dzieckiem i wspólnie poprzez zabawę ćwiczyć mowę.

7. Dzieci uczą się mowy przez naśladowanie, więc jeśli jeden z rodziców ma nieprawidłowy wzorzec artykulacyjny postarajmy się, aby dziecko wykonywało ćwiczenia z osobą, która mówi prawidłowo i wyraźnie, np. z drugim rodzicem.

8. Najważniejsza jest właściwa postawa dorosłych podczas komunikowania się z dziećmi:

- Bądźmy cierpliwi i konsekwentni. Czasem trwa to długo zanim zaobserwujemy pierwsze postępy terapii.
- Nie wyśmiewajmy i nie krytykujmy dziecka, jego wad czy niepełności mowy ani braku postępów.
- Dzieci naśladują zachowania dorosłych, więc pokazujmy im dobre wzorce.
- Nie wysyłajmy sprzecznych komunikatów.
- Mówmy powoli i spokojnie, aby nie stwarzać atmosfery pośpiechu.
- Używajmy znanych słów, prostszych zdań podczas rozmowy z dzieckiem.
- Słuchajmy uważnie i reaguj na to co dziecko mówi, jakie informacje chce przekazać, a nie jak mówi.
- Pozwólmy dziecku zakończyć wypowiedź bez przerywania.
- Utrzymujmy kontakt wzrokowy, gdy mówi, a gdy jesteśmy zajęci, powiedzmy dziecku, że mimo to słuchamy.
- Podczas spędzania czasu w gronie rodzinnym, nie mówmy jednocześnie, nie przekrzykujmy się lecz mówmy po kolei.
- Stwarzajmy atmosferę wzajemnego szacunku i spokoju podczas komunikowania się.

9. Kiedy dziecko jest świadome swoich trudności logopedycznych i mówi o tym, ważne jest to, aby przekazać, że jest to przejściowe. Często rówieśnicy w szkole śmieją się z problemów w mówieniu dziecka, wtedy warto o tym porozmawiać i wspólnie poszukać rozwiązania.

10. Należy rozmawiać z dzieckiem o jego uczuciach i emocjach. Mówmy również szczerze o swoich odczuciach. Dziecko może namalować rysunek, z którego odczytamy jego emocje. Możemy mu opowiedzieć analogiczną historię do jego problemu i na podstawie jej poznawać konstruktywne sposoby radzenia sobie w sytuacji trudnej emocjonalnie. Należy stworzyć przyjazną atmosferę, aby dziecko nie obawiało się mówić o swoich troskach i smutkach. Wtedy będzie czuło, że jest bezpieczne i akceptowane.

11. **Podążajmy za dzieckiem.** Dajmy dziecku czas. Każda nowa umiejętność potrzebuje właściwego momentu, aby się rozwinąć i utrwalić. Systematyczna praca i wytrwałość pozwolą osiągnąć cel jakim jest płynna i poprawna wymowa a tym samym sprawna komunikacja.

12. **Kontaktujmy się z logopedą.** Pytajmy o sposób wykonywania ćwiczeń i ich częstotliwość. Dzięki otrzymanym właściwym wskazówkom unikniemy niechcących błędów podczas ich wykonywania oraz szybciej uzyskamy pożądane efekty.

13. **Nagradzajmy dziecko za włożony wysiłek nad wymową.** Chwalmy go nawet za niewielkie postępy, nie ma lepszej motywacji do dalszej pracy jak pochwały ze strony najważniejszych dla niego osób. Podczas ćwiczeń wystarczy krótkie i entuzjastycznie wypowiedziane: „*Dobrze!*”, „*Dobrze sobie radzisz!*”, „*Świetnie!*”, „*Właśnie tak!*”, „*Super!*”, „*Pięknie!*”. Tuż po zabawach podsumujmy krótko pracę dziecka: „*Świetnie Ci dziś poszło!*”, „*Mówisz coraz wyraźniej!*”. Możemy również wręczać dziecku naklejki, stawiać pieczątki itp. Po osiągnięciu pewnego etapu (np. po uzbieraniu określonej liczby naklejek, pieczątek) możemy zorganizować wspólne wyjście np. na basen, do kina, itp. Dziecko musi wiedzieć, że robi postępy i jest wzmacniane pozytywnie. To sprawi, że chętniej będzie uczestniczyło w ćwiczeniach logopedycznych.

Powyższe wskazówki logopedyczne to podstawa budowania motywacji do terapii mowy zarówno dziecka i jego rodziców. Należy ją stale rozwijać i wzmacniać.

Miejmy na uwadze, że nawet najchętniej współpracujące dziecko miewa „zastój” w rozwoju i swoje chwile słabości związane z możliwościami i motywacją do ćwiczeń. Dołóżmy jednak wszelkich starań, by ten okres był jak najkrótszy. Czasami wystarczy, by dziecko zobaczyło pozytywny i zachęcający stosunek rodzica do ćwiczeń logopedycznych w domu, a ze strony logopedy zmianę sposobu terapii.

Literatura:

Kostecka W. (2000). Dziecko i jąkanie. Polskie Towarzystwo Logopedyczne. Biblioteczka Logopedy 1. Lublin.

Kostecka A. (2015). Psychospołeczne funkcjonowanie dziecka z systemem implantu ślimakowego. Głos Język Komunikacja 2. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. Rzeszów.

Molicka M. (2002). Bajko-terapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii. Media Rodzina.

Sołtys-Chmielowicz A. (2008). Zaburzenia artykulacji. Teoria i praktyka. Wyd. Impuls. Kraków.

Tarkowski Z. (2016). Dzieci z zaburzeniami zachowania, emocji i mowy. Wydawnictwo Harmonia Universalis. Wydanie I. Gdańsk.